

БЕТИ ГРИНБЕРГ ПОСЛЕСЛОВ

Превод от английски: Соня Кънева, 1984

chitanka.info

Известният белетрист и публицист Фарли Моуът е един от най-изтъкнатите представители на съвременната канадска литература. Автор е на повече от двадесет и пет произведения, плод на творческа биография, която надхвърля три десетилетия. Неговото творчество, получило широко международно признание, е отличено с редица литературни награди, сред които и престижните „Ханс Кристиан Андерсен“ и „Марк Твен“. Белетристичните му произведения са преведени на повече от двадесет езика и са издадени в четиридесет страни. В България Фарли Моуът е известен с творбите „Канадският север днес — голямото предателство“, „Не плачи, вълко“ и „Лодката, която не искаше да плава“. Богатото и разнообразно в тематично и жанрово отношение творчество на канадския писател включва пиеси, пътеписи, произведения на детската и юношеската литература, документална белетристика и приключенски романи. Настоящият автобиографичен роман „И птиците не пееха“ се смята за неговия шедьовър и е получил признанието на критиката като един от интересните образци на англоезичния военен роман от последното десетилетие.

В голяма част от произведенията на Фарли Моуът преобладава автобиографичното начало — взети заедно, тези произведения разкриват изключително богатия жизнен път на писателя-пътешественик, опознал света и съумял да отрази най-актуалните и сложни проблеми на нашето съвремие. Писателят е роден в Белвил, Онтарио, през 1921 година. Неговото детство е изпълнено с много пътувания — той странствува из цялата страна в къща-фургон заедно със семейството си и цяла менажерия животни, които по-късно намират място в неговите произведения. Още като младеж участва в няколко експедиции до Арктика и северните райони на Канада, които събуждат у него траен и дълбок интерес към населението, природата и животинския свят на тази част от света. С този интерес е свързана и една от централните теми на неговото творчество: темата за тежката съдба на индианското и ескимоско население в Канада и за тяхната борба за оцеляване в условията на съвременното буржоазно общество. Някои от най-значимите му произведения, включително „Хората на елена“ (1953) и „Отчаяният народ“ (1959), са посветени на този проблем.

През 1940 г. Фарли Моуът постъпва като редник в канадската армия. Като командир на взвод и по-късно капитан той участва в десантната операция на английско-американските войски в Сицилия през 1943 година и в освобождаването на Холандия от фашистките окупатори. Спомените от военните години са пресъздадени в първия му автобиографичен роман „Полкът“ (1955) и служат като основа на зрялата творба „И птиците не пееха“ (1979), в която авторът се стреми да предаде универсална значимост на своите преживявания и опита, натрупан през трудните години на Втората световна война. Първите си стъпки на литературното поприще Фарли Моуът прави след своето завръщане в Канада — творческата му биография започва от началото на петдесетте години. Дългият списък на произведенията му, публикувани до наши дни, свидетелствуват за една изключително богата, многостранна и плодотворна творческа дейност.

През 1977 година Фарли Моуът участва в международната среща на писателите в София, посветена на укрепването на мира и разбирателството между литературните творци и народите в света. Участието му в този форум е израз на неговата дълбока загриженост за бъдещето на човечеството и за предотвратяването на надвисналата опасност от термоядрена катастрофа. Романът „И птиците не пееха“ е своеобразно продължение на основните идеи, засегнати по време на срещата. Посветена на най-актуалната тема на нашето време, темата за войната и нейните унищожителни за човечеството последици, тази творба въплъщава високохуманните идеали, от които се вдъхновява канадският белетрист.

Романът представлява низ от спомени, размишления, кратки епизоди и батални картини, описани увлекателно с типичното за цялото творчество на Фарли Моуът великолепно чувство за хумор и самоирония. Отделните сцени са предадени лаконично и пестеливо с умело контролирано напрежение, което постепенно нараства, за да достигне кулминационната си точка в апокалиптичната картина на разруха и смърт, с която завършва книгата. Основният, обединяващ повествованието лейтмотив, е въплътен в психологическото развитие на младия герой — развитие, което най-общо може да бъде описано като преход от идеализма към разочарованието, от илюзорното възприятие на действителността към проникновеното разбиране колко безсмислена е войната като явление в човешкия живот. Изборът на

подобна тема поражда едно противоречие — Фарли Моуът използва Втората световна война, спасила човечеството от ужасите и мракобесническата философия на фашизма, за да изгради обобщаващ символ на войната изобщо; прилагайки привидно конкретен и обективен метод на описание, той пренебрегва основни истини за естеството и целите на тази война. Липсата на обективен анализ на историческите явления в романа на Моуът до голяма степен може да се обясни със съществуващите литературни тенденции в развитието на западния военен роман през последните десетилетия. И в най-добрите художествени образци, посветени на Втората световна война (като например произведенията на известните американски писатели Норман Мейлър, Джоузеф Хелър и Курт Вонегът), често се чувства едно изместване на фокуса от реалното изображение на конкретните исторически факти и процеси към заклеяващото обобщение. Тази тенденция би могла да бъде свързана с някои социално-исторически явления: приемайки Втората световна война като литературен модел, западният писател често има предвид Виетнамската война и други кървави неравни стълкновения на нашия век. Фарли Моуът не стига до крайности в това отношение. Сред множеството герои в неговия роман се срещат и такива, които ясно напомнят за идеалите, в името на които се води войната — прекрасният образ на комуниста Джовани е един отличен пример за това.

Когато набляга върху безсмислието на войната и нейната жестокост, Фарли Моуът създава силна и въздействаща картина. Вътрешната организация на епизодите спомага за разгръщането на основната тема — отделните раздели бележат етапи в развитието на младия герой и в неговото възприятие на войната. Пресъздаден е един завършен цикъл, който започва с постъпването на Моуът в армията и завършва в края на романа с образа на новобранците, които отиват на своето бойно кръщение и първата си среща със смъртта.

Фарли Моуът умело използва конкретни детайли, за да създаде убедителни картини от военния бит. Повествованието е „разказано“ от името на отделния войник на бойното поле — липсата на панорамни батални сцени е компенсирана с живо и непосредствено пресъздаденото „ежедневие“ на войната.

Днес, когато са поставени под опасност съществуването и бъдещето на цялото човечество, творби като „И птиците не пееха“ са

необходими, за да изобличат още веднъж „прастарата лъжа“ за войната.

Бети Гринберг

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.